

2016/86

voorw. + / +
ONTVANGEN 01 JANUARI 2017

CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Rijksuniversiteit Groningen
College van Bestuur
t.a.v. de heer S. Poppema
Postbus 72
9700 AB GRONINGEN

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Datum 27 FEB. 2017
Betreft Besluit macrodoelmatigheid wo masteropleiding Sustainable
Entrepreneurship

Onze referentie
1146015

Uw brief van
20 december 2016

Bijlagen
1

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl.

Geachte heer Poppema,

Met uw brief van 20 december 2016, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 22 december 2016, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de wo masteropleiding Sustainable Entrepreneurship als bekostigde opleiding te verzorgen in Leeuwarden. Deze opleiding omvat een studielast van 60 studiepunten en is door u gepositioneerd in het Croho-onderdeel Economie.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 17 januari 2017, kenmerk 2016/86, voorwaardelijk positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, met uitzondering van de gestelde voorwaarden, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op bovengenoemd advies van de CDHO en het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de wo masteropleiding Sustainable Entrepreneurship als bekostigde opleiding te verzorgen in Leeuwarden. Aan deze toestemming zijn geen voorwaarden verbonden in de zin van artikel 6.2, derde lid, van de WHW.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a, b en c in artikel 6 van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering ten aanzien van de criteria a, b en c – met uitzondering van de beoordeling van de kennisinfrastructuur – verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Ten aanzien van de kennisinfrastructuur merk ik het volgende op. De CDHO merkt terecht op dat een goede kennisinfrastructuur van groot belang is voor het realiseren van een doelmatig aanbod. Het is inherent aan een nieuwe locatie dat de kennisinfrastructuur – voor zover het hierbij gaat om het opleidingsaanbod – nog in opbouw is tijdens de eerste aanvragen voor het verzorgen van bekostigde opleidingen. De aanvraag is onderbouwd met een solide ontwikkelplan, dat ziet op een breed aanbod aan opleidingen en een gedegen onderzoeksomgeving. Bovendien is de uitvoering van het ontwikkelplan reeds in gang gezet. Ik ga er dan ook van uit dat de instelling een gedegen kennisinfrastructuur op zal bouwen, zoals deze volgt uit haar ontwikkelplan, en dit met prioriteit op zal pakken.

Onze referentie
1146015

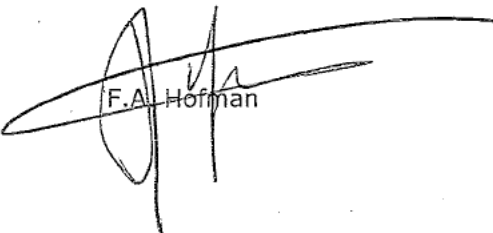
Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (hierna: NVAO) een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met het vervallen van dit besluit na tien maanden, raad ik u aan zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag in te dienen voor de toets nieuwe opleiding.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de VSNU, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst Uitvoering Onderwijs (Groningen).

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
dr. Jet Bussemaker
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. F.A. Hofman
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Hofman,

datum 17 januari 2017 Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag nieuwe opleiding van de Rijksuniversiteit Groningen ten behoeve van de wo master Sustainable Entrepreneurship te Leeuwarden.

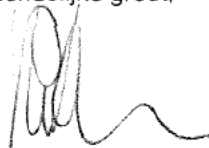
onderwerp
advies nieuwe opleiding
voltijd
wo master
Sustainable Entrepreneurship
Rijksuniversiteit Groningen
Leeuwarden

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
met vriendelijke groet,

ons kenmerk
2016/86

bijlage
advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 22 december 2016 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Rijksuniversiteit Groningen om de wo master Sustainable Entrepreneurship als bekostigde opleiding te verzorgen te Leeuwarden. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
17 januari 2017

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

onderwerp
nieuwe opleiding
Rijksuniversiteit Groningen
voltijd
wo master
Sustainable Entrepreneurship
Leeuwarden

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om voorwaardelijk positief te besluiten op het verzoek van de Rijksuniversiteit Groningen om de wo master Sustainable Entrepreneurship als bekostigde opleiding te Leeuwarden te verzorgen.

ons kenmerk
2016/86

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

bijlage
beoordelingskader

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de wo masteropleiding Sustainable Entrepreneurship in Leeuwarden aanbieden. Het gaat om een Engelstalige wo master in het Croho onderdeel Economie. De opleiding omvat 60 EC en wordt in voltijdvorm aangeboden. De opleiding bestaat inhoudelijk uit economische en bedrijfskundige vakken gericht op duurzaam, circulair ondernemerschap. De opleiding is rechtstreeks toegankelijk voor wo bachelors Economie, Bedrijfskunde of aanverwante opleidingen of een buitenlands equivalent daarvan. Hbo bachelors Economie, management, Bedrijfskunde of Bestuurskunde kunnen instromen na afronding van een premasterprogramma. Afgestudeerden van de opleiding kunnen aan het werk als projectleider, manager, organisatieadviseur of beleidsmedewerker in het MKB, het internationale bedrijfsleven, in de financiële en zakelijke dienstverlening of zij kunnen een eigen bedrijf starten.

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel onder de voorwaarde dat binnen drie jaar een academische onderwijs- en onderzoeksomgeving is gerealiseerd.

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

pagina 2 van 8 *Beoordeling criterium a Beleidsregel*

Aanvrager stelt dat de opleiding verwant is aan een aantal bestaande wo masteropleidingen, maar ondanks deze overeenkomsten als nieuw onderwijsaanbod gekwalificeerd kan worden vanwege de transdisciplinaire benadering en de aandacht voor duurzaamheid vanuit een economisch perspectief. Ter onderbouwing van die stelling heeft aanvrager de voorgenomen opleiding vergeleken met bestaande wo masteropleidingen op de terreinen *economie, ondernemerschap, strategie en duurzaamheid*. Aanvrager heeft geen aandacht besteed aan hbo masteropleidingen op deze terreinen.

De RUG biedt zelf twee verwante wo masteropleidingen aan: International Business and Management, en drie tracks binnen de master Business Administration: Strategic Innovation Management, Small Business & Entrepreneurship en Change Management. Deze masteropleidingen hebben deels dezelfde thema's, zijn gericht op dezelfde instroomdoelgroep qua opleidingsniveau en – richting en afgestudeerden kunnen opteren voor dezelfde posities op de arbeidsmarkt. Een verschil met de bestaande opleidingen is de aandacht voor duurzame bedrijfsmodellen en de gerichtheid op de ontwikkeling van een duurzame, circulaire economie.

Vervolgens vergelijkt aanvrager de master Sustainable Entrepreneurship met de master Entrepreneurship van de UvA en de VU gezamenlijk, de master Strategic Entrepreneurship van de Erasmus Universiteit en de track Innovation and Entrepreneurship binnen de master Business Administration van de Radboud Universiteit. De overeenkomst tussen de bestaande opleidingen en de voorgenomen master ligt in de aandacht voor innovatief ondernemerschap, maar bij de bestaande masteropleidingen ontbreekt de focus op duurzame bedrijfsmodellen en duurzame economie.

Daarna vergelijkt aanvrager de voorgenomen master met bestaande masteropleidingen op het gebied van strategisch management van de Universiteit Maastricht, de VU en Tilburg University. Bij deze economische opleidingen is de duurzaamheidscomponent wel aanwezig, maar ondergeschikt.

Verder heeft aanvrager gekeken naar een aantal technische opleidingen en opleidingen in het domein gedrag en maatschappij waarin het thema duurzaamheid een rol speelt. De masters Science and Innovation van de UU en Industrial Ecology van de Universiteit Leiden en TU Delft hebben slechts een beperkte economische en bedrijfskundige component. Hetzelfde geldt voor de masters Sustainability Science and Policy van de Universiteit Maastricht en de master Environment and Society Studies van de Radboud Universiteit, die een meer bestuurskundige/ beleidsmatige insteek kennen.

Tenslotte vergelijkt aanvrager de voorgenomen master met de master Global Business and Sustainability (voorheen Global Business and Stakeholder Management) van de Erasmus Universiteit. De beide opleidingen zijn zeer sterk verwant, zowel inhoudelijk als qua instroomdoelgroep en mogelijkheden voor afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Beide opleidingen zijn gericht op duurzaam ondernemerschap en duurzame economie.

Op grond van het bovenstaande concludeert de commissie dat de inhoud van de opleiding al bestaat. Daarmee is de noodzaak van deze opleiding in de zin van de

pagina 3 van 8 Beleidsregel aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel. De commissie acht het in het kader van de transparantie van het onderwijsaanbod aanbevelenswaardig dat de EUR en aanvrager in overleg treden over de naam van de opleiding.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de master Sustainable Entrepreneurship aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke en een wetenschappelijke behoefte.

Maatschappelijke behoefte

Ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte Beoordeling maatschappelijke behoefte verwijst aanvrager naar het rapport 'Werken aan een circulaire economie: geen tijd te verliezen' van de SER, het rapport van VNO-NCW, de duurzaamheidsagenda van de VN, het kabinetsbeleid inzake de circulaire economie en de Kennisagenda Fryslân 2015-2025.

In het rapport 'Werken aan een circulaire economie: geen tijd te verliezen' dat de SER in juni 2016 uitbracht stelt de Raad dat de toenemende vraag naar grondstoffen het aanbod de komende jaren zal overtreffen en dat dit grote risico's met zich meebrengt, zoals grondstofuitputting, een hoge milieudruk (natuuraantasting, verlies van biodiversiteit, uitstoot van broeikasgassen), geopolitieke spanningen en risico's voor regionale en nationale economieën. Volgens de SER is Nederland als energie-en materiaalintensief exportland erg kwetsbaar, maar kan een versnelde overgang naar een circulaire economie juist ook veel kansen bieden. Voor wat betreft het hoger onderwijs pleit de SER ervoor dat 'hbo en wo zich meer richten op triple helix-achtige constructies. Belangrijke kanalen om kennis over de circulaire economie voor de arbeidsmarkt over te dragen zijn in dat kader onder meer de Centers of Expertise en de Human Capital Agenda's van de topsectoren. In het hoger onderwijs zijn vooral de technische, bedrijfskundige en economische opleidingen belangrijke ingangen om het belang van circulaire uitgangspunten aan studenten over te dragen.' Voorts refereert aanvrager aan het rijksbrede beleidsprogramma 'Nederland Circulair in 2050', mede gebaseerd op het rapport van de SER, waarin het kabinet heeft aangegeven hoe de transitie naar een circulaire economie vorm kan krijgen. De voorgenomen master Sustainable Entrepreneurship sluit hier op aan.

Verder verwijst aanvrager naar het rapport 'Onze gemeenschappelijke Toekomst. Integrale visie op duurzame ontwikkeling en maatschappelijk verantwoord ondernemen' van VNO-NCW en MKB Nederland uit 2012. In deze visie wordt het belang van duurzaam ondernemen onderstreept.

In de VN agenda Sustainable Development 2030 zijn 17 doelen opgenomen die de opstellers hopen te bereiken. De doelen hebben betrekking op grote algemene thema's zoals het uitbannen van armoede, de zorg voor voldoende en veilig voedsel voor de gehele wereldbevolking, het bevorderen van gelijke rechten en kansen voor alle bevolkingsgroepen en het streven naar een klimaatneutrale wereldwijde energievoorziening. Inhoudelijk sluit de voorgenomen master Sustainable Entrepreneurship aan op een aantal doelstellingen van deze beleidsagenda.

pagina 4 van 8 In de Kennisagenda Fryslân 2015-2025 is aangegeven dat dit document een regionale invulling is van de nationale en Europese kennisagenda die als doel heeft om in de provincie Friesland economische groei te bevorderen, arbeidsmarkttekorten op te lossen, innovatie te stimuleren en bij te dragen aan de transitie naar een duurzame economie. De realisatie van deze doelen is verbonden aan een aantal speerpunten en de drie crosssectorale thema's Duurzaamheid, Leefbaarheid en Veiligheid. De voorgenomen masteropleiding Sustainable Entrepreneurship sluit inhoudelijk aan op het crosssectorale thema Duurzaamheid. Op 7 mei 2015 heeft de Minister van OCW deze Friese Kennisagenda erkend als regionale afspraak in de zin van de Beleidsregel doelmatigheid. De commissie constateert op grond van het bovenstaande dat de master Sustainable Entrepreneurship beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte.

Wetenschappelijke behoefte

Ter onderbouwing van de wetenschappelijke behoefte verwijst aanvrager naar de Nationale Wetenschapsagenda en een aantal wetenschappelijke publicaties waaruit het belang van meer onderzoek naar de circulaire economie naar voren komt. In de Nationale Wetenschapsagenda zijn twee vragen expliciet gewijd aan de circulaire economie: 'Wat zijn de kenmerken van een circulaire economie en hoe realiseren we deze?' en 'Hoe kunnen we een werkelijk circulaire economie realiseren en zo industriële productie van goederen minder afhankelijk maken van primaire grondstoffen?'. Er is ook een onderzoeksagenda specifiek gericht op dit onderwerp ingericht. Aanvrager verwijst verder naar een onderzoeksroute van NWO en Wetenschappelijk Onderzoek van de Tropen (WOTRO) binnen de Nationale Wetenschapsagenda getiteld 'Sustainable Development Goals voor inclusieve mondiale ontwikkeling', maar deze is niet specifiek gericht op onderzoek naar een duurzame economie, maar juist veel breder van opzet: 'Grote verschillen tussen arm en rijk verhinderen een effectieve aanpak van vele mondiale uitdagingen zoals armoede, klimaatverandering, veiligheid en migratie, voedselzekerheid, duurzame energie en gender ongelijkheid. Vele mondiale uitdagingen liggen niet alleen ten grondslag aan de verschillen tussen arm en rijk, maar vergroten deze zelfs. De NWA-route 'SDG's voor inclusieve mondiale ontwikkeling' daagt uit tot nieuwe verbindingen.' De commissie constateert dat een zekere wetenschappelijke behoefte aannemelijk is gemaakt.

Arbeidsmarktbehoefte

De arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de master Sustainable Entrepreneurship beargumenteert aanvrager aan de hand van ROA's arbeidsmarktinformatiesysteem AIS, SEO's publicatie 'Studie en Werk 2016', de UWV 'Arbeidsmarktprognose 2015-2016', een vacaturepeiling en drie interviews met potentiële werkgevers.

Uit ROA's AIS blijkt dat de prognoses voor afgestudeerden van wo economische opleidingen worden getypeerd als 'goed' en de prognoses voor afgestudeerden in de richtingen wo bedrijfskunde en hrm als 'matig'.

pagina 5 van 8

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
wo economie	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		4400	7		1,1 hoog
wo economie	verwachte vervangingsvraag tot 2020		11700	18		2,8 gemiddeld
wo economie	verwachte baanopeningen tot 2020		16100	25		3,7 gemiddeld
wo economie	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2020		5300	8		1,3 erg laag
wo economie	ITKB toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2020	0,9				groot
wo economie	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2020	0,9				goed
wo bedrijfskunde en hrm	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		7600	6		0,9 gemiddeld
wo bedrijfskunde en hrm	verwachte vervangingsvraag tot 2020		12100	9		1,5 laag
wo bedrijfskunde en hrm	verwachte baanopeningen tot 2020		19600	15		2,4 laag
wo bedrijfskunde en hrm	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2020		27500	21		3,2 gemiddeld
wo bedrijfskunde en hrm	ITKB toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2020	1,08				vrijwel geen
wo bedrijfskunde en hrm	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2020	1,08				matig

Bron: ROA, AIS

Als wordt gekeken naar de voor afgestudeerden van de master relevante beroepsgroepen dan variëren de arbeidsmarktperspectieven tot 2020 van redelijk (overheidsambtenaren) tot zeer goed (financieel specialisten en economen en managers zakelijke en administratieve dienstverlening).

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Financieel specialisten en economen	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		5600	9		1,4 gemiddeld
Financieel specialisten en economen	verwachte vervangingsvraag tot 2020		5800	9		1,5 laag
Financieel specialisten en economen	verwachte baanopeningen tot 2020		11400	18		2,8 gemiddeld
Financieel specialisten en economen	ITKB toekomstige knelpunten 2020	0,88				groot
Financieel specialisten en economen	loopbaanperspectief	1,91				zeer goed
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		4600	5		0,8 gemiddeld
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	verwachte vervangingsvraag tot 2020		13000	13		2,1 gemiddeld
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	verwachte baanopeningen tot 2020		17600	18		2,8 laag
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	ITKB toekomstige knelpunten 2020	0,88				enige
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	loopbaanperspectief	1,67				goed
Beleidsadviseurs	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		1000	2		0,3 laag
Beleidsadviseurs	verwachte vervangingsvraag tot 2020		9300	16		2,5 gemiddeld
Beleidsadviseurs	verwachte baanopeningen tot 2020		9300	16		2,5 laag
Beleidsadviseurs	ITKB toekomstige knelpunten 2020	0,9				enige
Beleidsadviseurs	loopbaanperspectief	1,56				goed
Zakelijke dienstverleners	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		16500	17		2,7 erg hoog
Zakelijke dienstverleners	verwachte vervangingsvraag tot 2020		8000	8		1,4 laag
Zakelijke dienstverleners	verwachte baanopeningen tot 2020		24500	26		3,9 gemiddeld
Zakelijke dienstverleners	ITKB toekomstige knelpunten 2020	0,86				groot
Zakelijke dienstverleners	loopbaanperspectief	1,67				goed
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		14600	19		2,9 erg hoog
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	verwachte vervangingsvraag tot 2020		9100	12		1,9 laag
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	verwachte baanopeningen tot 2020		23700	31		4,5 gemiddeld
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	ITKB toekomstige knelpunten 2020	0,85				groot
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening	loopbaanperspectief	1,76				zeer goed
Overheidsambtenaren	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		2400	4		0,7 gemiddeld
Overheidsambtenaren	verwachte vervangingsvraag tot 2020		11800	19		3 gemiddeld
Overheidsambtenaren	verwachte baanopeningen tot 2020		14100	23		3,6 gemiddeld
Overheidsambtenaren	ITKB toekomstige knelpunten 2020	0,92				vrijwel geen
Overheidsambtenaren	loopbaanperspectief	1,45				redelijk

Bron: ROA, AIS

Uit SEO 'Studie en Werk 2016' komt naar voren dat de arbeidsmarktperspectieven voor alle hoger opgeleiden verbeterd zijn ten opzichte van het vorige jaar: afgestudeerden van hbo en wo opleidingen hebben meer kans op een vaste baan, de gemiddelde baanzoekduur is korter geworden en de werkloosheid is lager. Het UWV bevestigt dit beeld in haar Arbeidsmarktprognose 2015-2016.

Verder heeft aanvrager op 11 november 2016 een eenmalige vacaturepeiling uitgevoerd op nationalevacaturebank.nl en drie interviews gehouden met potentiële werkgevers. De gegevens die uit beide bronnen naar voren komen

pagina 6 van 8 beschouwt de commissie als niet meer dan indicatief. Op grond van de onderzoeken van ROA en SEO die aanvrager heeft aangeleverd concludeert de commissie dat een zekere arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de master Sustainable Entrepreneurship aannemelijk is gemaakt.

De commissie concludeert dat de aanvraag beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte en dat aanvrager een zekere wetenschappelijke en arbeidsmarktbehoefte aannemelijk heeft gemaakt. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager geeft aan dat de voorgenomen master Sustainable Entrepreneurship aansluit op het zwaartepunt Sustainable Society dat de RUG in de prestatieafspraken met de Minister heeft vastgelegd. De commissie bevestigt deze stelling. Aangezien de opleiding aansluit op de prestatieafspraken wordt aangenomen dat de aanvraag voldoet aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de vraag kunnen voorzien.

Vanaf 22 december 2016 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de RUG om de wo masteropleiding Sustainable Entrepreneurship in Leeuwarden aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde wo masteropleidingen. De instroom in verwante onbekostigde opleidingen is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen. De instroom in de meest verwante wo masteropleiding, de master Global Business and Sustainability van de Erasmus Universiteit bestond de afgelopen vijf jaren uit 32 eerstejaarsstudenten.

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een enquête onder 51 bachelorstudenten en de ervaringen met andere opleidingen. Aanvrager wil de instroom in de eerste drie jaren beperken tot 30 en vanaf het vierde jaar tot 40 om de kwaliteit van de opleiding te kunnen blijven garanderen. De commissie acht deze prognose realistisch.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen opleiding wordt afgezet tegen de arbeidsmarktbehoefte die bij criterium b aannemelijk is gemaakt, blijkt dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt bezien ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Ter onderbouwing van de inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur heeft aanvrager een beschrijving geleverd van de opbouw van de nieuwe faculteit van de RUG in Leeuwarden, de contacten met het bedrijfsleven, onderzoeksinstituten en hoger-onderwijsinstellingen in Friesland zoals Stenden hogeschool, Van Hall Larenstein en de NHL. Verder heeft aanvrager aangetoond dat het voornemen past binnen de Friese Kennisagenda 2015-2025 en aansluit op het Hoger-Onderwijsakkoord Fryslân. Bovendien sluit de master Sustainable Entrepreneurship aan op het Centre for Sustainable Entrepreneurship dat in Leeuwarden is gevestigd. De commissie constateert dat bij de onderbouwing van

pagina 7 van 8 de kennisinfrastructuur het bewijs voor het bestaan van een academische onderwijs- en onderzoeksomgeving ontbreekt. De aanvraag maakt deel uit van de opbouw van de Campus Fryslân, waarmee men in januari 2016 begonnen is. Aanvrager heeft verder ontwikkelplannen voor een mastercollege met 3 bestaande masters, een honours master en zes nieuwe nog te ontwikkelen masteropleidingen en de verdere uitbouw van de Graduate & Research school. Dit initiatief bevat veel beloften, maar de opbouw verkeert nog in een pril stadium. Voor een wo masteropleiding is een academische onderwijs- en onderzoeksomgeving onontbeerlijk. Om die reden zal de commissie de ontwikkeling van een academische omgeving voor de master Sustainable Entrepreneurship in Leeuwarden de komende 3 jaar nauwlettend volgen.

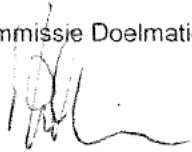
Vestiging van de opleiding in Leeuwarden heeft naar verwachting geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er ruimte in het landelijk aanbod bestaat voor realisatie van de voorgenomen masteropleiding. De aanvraag voldoet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel, onder de voorwaarden dat:

1. aanvrager aantoont dat binnen een periode van 3 jaar gerekend vanaf de start van de opleiding in Leeuwarden tenminste 3 aan de wo master Sustainable Entrepreneurship verwante wo masteropleidingen in Leeuwarden zijn gevestigd;
2. aanvrager aantoont dat binnen een periode van 3 jaar gerekend vanaf de start van de opleiding in Leeuwarden tenminste 5 aan de wo master Sustainable Entrepreneurship gerelateerde PhD-onderzoeksprojecten plaatsvinden binnen de Graduate & Research School in Leeuwarden.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om voorwaardelijk positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

---

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.